

Aan: Gemeenteraadsleden van Rotterdam
t.a.v. de directeur van Stadsontwikkeling, BWT/bestemmingsplannen
Postbus 6575
3002 AN Rotterdam

Datum: 1 februari 2024

Betreft: Zienswijze ontwerpbestemmingsplan 'RISE' en Lumière

1. Het ontwerpbestemmingsplan RISE, inclusief milieueffectrapport (MER) RISE en Lumière (NL.IMRO.0599.BP2200RISE-on01);
2. Het ontwerpbesluit hogere waarden Wet geluidhinder;
3. De ontwerp-omgevingsvergunning RISE (OMV.23.09.00177)
4. Het ontwerpbestemmingsplan Lumière, inclusief milieueffectrapport (MER) RISE en Lumière (NL.IMRO.0599.BP21148Lumiere-on01);
5. De ontwerp-omgevingsvergunning Lumière (OMV.23.09.00188)

<https://gemeenteraad.rotterdam.nl/Reports/Document/1044cbc1-4fdf-4a7b-932f-c4a0d97b9bbd?documentId=ff0f5366-2999-452e-a57c-8ba68bf6fb2c>

en

<https://gemeenteraad.rotterdam.nl/Reports/Item/3325dfff-6c6c-43a0-a33f-1f1e0b23979c>

Geachte gemeenteraadsleden,

Stichting Rotterdam Natuurlijk! is een algemeen nut beogende instelling (ANBI). Wij zetten ons vanuit dit perspectief in voor een gezonde, veilige, duurzame en rechtvaardige Rotterdamse samenleving. Wij hebben de afgelopen jaren met toenemende belangstelling gevolgd hoe u besluiten neemt met betrekking tot de inrichting van de fysieke ruimte. Besluiten waarvan de gevolgen door talloze generaties Rotterdammers gedragen zal moeten worden. Door uw vasthouden aan uw beperkte blik, geeft u het college de ruimte om u onvolledig, onjuist en onzorgvuldig te informeren.

Kunt u op basis van het huidige beleid instaan voor:

1. De gezondheid en vitaliteit van de leefomgeving?
2. De gezondheid van de Rotterdammers die hiermee samenhangt?
3. De veiligheid en volhoudbaarheid van de leefomgeving door opwarming?
4. Het minimaliseren van de klimaatschade-kosten die dit op volgende generaties heeft?
5. Een goede en vruchtbare samenwerking tussen burger en overheid?
6. Een goed onderling vertrouwen dat hiervoor nodig is?
7. Een ambtenarenapparaat dat zorgvuldig en in het algemeen belang handelt?
8. Dat u en de Rotterdammers transparant en toetsbaar informeert en plannen uitvoert?
9. En tegenspraak geeft als politieke besluitvorming het algemeen belang schaadt?

We begrijpen dat u mogelijk twijfels heeft over de antwoorden. U bent zich bewust van de aanzienlijke inspanningen die ambtenaren hebben geleverd bij het ontwikkelen van de ontwerpbestemmingsplannen Rise en Lumière. Tegelijkertijd realiseert u zich hopelijk ook dat dit een onproductieve investering van hun tijd lijkt te zijn geweest. Het is belangrijk daarbij op te merken dat Rise en Lumière niet bijdragen aan de bovenstaande bestaanscriteria welke voortvloeien uit het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM).

U noemt zichzelf een lekenbestuur, en om die reden hebben wij u herhaaldelijk geïnformeerd en bevroegd over de genoemde punten. Niettemin bestaat er nog steeds onzekerheid of u zich onze verzonden informatie en gestelde vragen kunt herinneren. Daarom herhalen we de punten opnieuw, specifiek gericht op het plan Rise. Wij adviseren u om de in deze zienswijze aangevoerde argumenten ook mee te nemen in uw beoordeling van

het ontwerpbestemmingsplan, besluit hogere waarden geluidhinder en de ontwerpomgevingsvergunning voor Lumière.

Klimaatdoelstellingen

Het slopen van gebouwen en de bouw van zeer hoge gebouwen (super hoogbouw) zijn niet in lijn met de doelstellingen van de klimaatwet. Om de doelstellingen te halen, of op het spoor te zitten, is het essentieel dat de bestaande bebouwde omgeving emissievrij wordt en nieuwbouw direct emissie vrij is. Emissievrije nieuwbouw is al mogelijk en er moeten dus zwaarwegende argumenten worden aangevoerd dit niet overal toe te passen. Slopen van gebouwen is vrijwel nooit duurzamer dan het energieneutraal maken en hergebruiken van gebouwen. In het geval van het recent energetisch gerenoveerde Pompenburg is dat een understatement. Wij adviseren u om uw ambtenaren te richten op deze taak: uitsluitend investeren hergebruiken van bestaande gebouwen en in emissievrije nieuwbouw. Alleen dat zal met zekerheid het oordeel van de rechter doorstaan.

In het Urgenda-arrest is bepaald dat het behalen van de klimaatdoelstellingen geen politieke keuze is, maar [getoetst zal worden aan het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens](#). Dit betreft met name artikel 2: het Recht op Leven.

Alsof het de gewoonste zaak van de wereld is staan uw ambtenaren op het punt een beeldbepalend en inmiddels zeer energiezuinig gebouw, de Pompenburgflat, voor altijd uit het straatbeeld te verwijderen. Het lijkt wel alsof uw ambtenaren door niemand zijn geweest op het oordeel van de Hoge Raad die heeft bevestigd dat de Nederlandse Staat, waar Rotterdam onder valt, zich maximaal moet inspannen om realistische stappen te zetten in de richting van het behalen van de klimaatdoelstellingen voor 2030 en 2050.

U bent zich er terdege bewust van dat slopen gelijk staat aan kapitaal- en grondstoffenverspilling en dat super hoogbouw veruit de meeste uitstoot heeft van alle bouwtypen, gedurende hun hele levensduur.

Woonvisie

Een plan ook waarvoor de bewoners van 226 geweldige en (energiezuinige) betaalbare huizen abrupt te horen kregen dat ze moesten vertrekken. Een VN gezant, expert op het gebied van mensenrechten, heeft zich zelfs naar Rotterdam begeven. Nooit meer een Tweebosbuurt, was het niet? Er wordt daarnaast nergens een garantie gegeven dat er door deze ontwikkeling een significant aantal sociale en betaalbare woningen netto bij komen.

Beeldbepalende gebouwen bewaren

Een plan dat ook een Beeldbepalend gebouw ([cultuurhistorische verkenning van het Weena-Hofplein](#) Voerman en Van Doorn in 2021) permanent uit het straatbeeld verwijderd. Dit terwijl u op [22 oktober 2022 nog een motie aannam](#) om geen beeldbepalende gebouwen te slopen.

Milieueffecten

Een plan waarvoor ook geen MER is uitgevoerd met de nuloptie: geen verdere verdichting, en een verdunning scenario (meer ruimte voor groen en water). Verdichting, vooral door hoogbouw, heeft aanzienlijke gevolgen voor de kwaliteit van de leefomgeving. Wij raden u aan om nog eens de factsheets van [IPCC](#) en de [Universiteit van Wageningen](#) te raadplegen. Het "autonome groei" scenario is ook sterke verdichting, dus de verschillen zullen klein zijn.

Het ontwerp besteminsplan houdt geen rekening met toenemende emissies nadat de coronamaatregelen weer zijn losgelaten. Het verkeer in Rotterdam staat dagelijks op verschillende plekken vast, en de elektrificatie van het wagenpark loopt aanzienlijk achter. Er bestaat een aanzienlijk verhoogd risico dat de EU-normen op en rond het Hofplein en omliggende wegennet momenteel en in de toekomst worden overschreden. Gegevens uit 2020 en 2021 kunt u door de Coronamaatregelen niet als referentie gebruiken. Bovendien geeft het aantal parkeerplaatsen een vertekend beeld. Er worden extra parkeerplaatsen gehoord bij andere partijen in de omgeving.

In het milieuonderzoek is gekozen om de autonome ontwikkeling als referentie te kiezen. Voor de ontwikkelingen die hierbij worden meegenomen is geen MER procedure doorlopen vanwege een negatieve vormvrije MER

beoordeling per ontwikkeling. Door deze proceskeuze is de milieu-impact van alle ontwikkelingen in het RCD gebied samen niet onderzocht en niet beoordeeld. Dit is in strijd met de Europese Richtlijn. De vertaling van deze richtlijn naar de Nederlandse wetgeving is summier en zou kunnen suggereren dat de salamatactiek is toegestaan. Bij een gebrekkige implementatie van een richtlijn in wetgeving volgt de rechter de Europese richtlijn.

Hofplein

De enorme investering vanuit de publieke middelen die de gemeente nodig acht voor het vergroenen en herindelen van het Hofplein loopt grote risico's. Door effecten van Rise (maar ook Lumière en andere RCD-ontwikkelingen) op de bodem, grondwater, bezonning, hitte en luchtkwaliteit is het maar de vraag of de bomen en planten tot volwassenheid kunnen groeien, ook de ontwerper van het Hofplein heeft deze zorg geuit. De effecten zijn niet onderzocht. Het huidige ontwerp gaat uit van de huidige situatie en houdt geen rekening met de toekomstige situatie zoals u die voor u ziet. De investering in groen kapitaal lijkt zoals de feiten nu duiden een verspilling van publieke middelen te zijn. Hierbij lijkt u meer nadruk te leggen op uiterlijk vertoon dan op realistische en haalbare vergroeningsdoelstellingen.

Geluidgehinderden

U heeft als doelstelling het aantal geluidgehinderden in Rotterdam te verlagen omdat geluidhinder een direct verband houdt met gezondheid. Dat betekent dat u elk besluit tot hogere waarden geluidhinder expliciet zult moeten beargumenteren en afwegen tegen de verwachte gezondheidseffecten. Het aantal geluidgehinderden gaat door de ontwikkeling van Rise verder omhoog terwijl een daling is genoemd als doelstelling in het [Actieplan Geluid 2019-2023](#).

Participatie

Vanwege de aanzienlijke impact op het milieu en de leefomgeving treedt het Verdrag van Aarhus in werking. Deze overeenkomst verplicht participatie vanaf de start van initiatie met alle mogelijkheden open, dus ook de nulloptie. Het door de Raad vastgestelde participatiebeleid is dermate complex dat niet is te controleren of het Verdrag van Aarhus is meegenomen. Het is niet te volgen voor burgers en mogelijk ook niet voor u als Raadsleden. Hier desondanks aan refereren is potentieel een grove nalatigheid in zorgvuldigheid van bestuur.

Subsidies

Uit onderzoek en opgevraagde WOO-informatie blijkt dat er innige samenwerking was en is tussen het College van B&W, afdeling stadsontwikkeling en de commerciële projectontwikkelaars. Het periodieke bouwuurkje van de Wethouder Klimaat, Bouwen en Wonen met aannemers en projectontwikkelaars en het POR-overleg zijn hier voorbeelden van. Dit vergroot het risico tot zorgelijk niveau dat subsidies niet volgens afspraken worden benut en uiteindelijk alleen ten goede komen aan ontwikkelaars en investeerders.

Beeldvorming

Stadsontwikkeling beschikt over een goed ontwikkeld marketingteam dat zich steeds verder heeft gespecialiseerd in beeldvorming. Het lijkt erop dat het team niet primair gericht is op objectieve en goed onderbouwde informatievoorziening, maar eerder op het rechtvaardigen van zaken die mogelijk discutabel zijn. Denk hierbij aan de onvolledige communicatie over [de hectares vergroening](#) (vernietiging van volwassen biotopen wordt niet afgetrokken), [het labelen van de Baantoren als duurzaam gebouw](#) (en ook voor deze toren worden herbruikbare gebouwen gesloopt) en het benadrukken van de [bouwproductie zonder iets te zeggen over de gevolgen daarvan voor de leefomgeving en de klimaatdoelen](#). Het is raadzaam om te luisteren naar de Rekenkamer, Burgers en onafhankelijke en ANBI-belangenorganisaties in plaats van de marketeers van Stadsontwikkeling.

Samenvattend

U bent volksvertegenwoordiger en wij, de Rotterdammers, mogen van u verwachten dat u openstaat voor goed onderbouwde argumenten en zich conformeert aan nationale en internationale afspraken en verdragen.

Het geen gehoor geven aan burgers en het doorschuiven van problemen naar toekomstige generaties valt daarbij niet binnen het Algemeen Belang dat u dient.

Alleen door samenwerking tussen het bestuur en burgers kan de snelheid en effectiviteit significant toenemen en kunnen de grote opgaven waarvoor de (Rotterdamse) samenleving staat oplossen. Voortzetting van het huidige pad zal alleen maar leiden tot toenemende juridische geschillen en beschadigde relaties met een verder afnemend vertrouwen van burgers in de lokale politiek. U heeft meermaals de kans gehad kaders in de omgevingsvisie op te nemen. Dit heeft u niet gedaan. Om deze reden moet u per bestemmingsplan de volgende kaders steeds opnieuw scherp op het netvlies houden. Vraag de ambtenaren het volgende te doen:

1. Het opstellen van toetsbare doelen voor de kwaliteit van de leefomgeving en hoe dit bestemmingsplan zich hiertoe verhoudt;
2. Het zichtbaar maken van het CO₂ budget dat de Rotterdamse bebouwde omgeving nog heeft en welk deel dit bestemmingsplan heeft;
3. Het borgen van participatie zoals afgesproken in Verdrag van Aarhus en hoe deze participatie in dit bestemmingsplan is geborgd;
4. Het op transparante wijze op in lijn brengen van punten 1, 2 en 3 in plannen voor alle volgende ontwikkelingen in de fysieke ruimte.

U kunt erop rekenen dat uw ambtenaren zich zullen inspannen om zienswijzen te voorzien van het advies "ongegrond". Zij zullen menen, aangespoord door het college, dat de belangen van de ontwikkelaars boven het algemeen belang en de belangen van omwonenden gaan. De gebruikte argumentatie strooit zand in uw ogen. Wij zien dit patroon bij alle bestemmingsplanwijzigingen waar we zienswijzen voor indienen en/of nauwlettend volgen. Houdt u de ogen op de bal? En houdt u er rekening mee dat ambtenaren het risico lopen op het bijdragen aan het onrechtmatig handelen van de gemeente?

Zoals in de inleiding aangegeven richt deze zienswijze zich primair op het ontwerpbestemmingsplan en de ontwerpomgevingsvergunning voor "RISE". De aangevoerde argumenten, inclusief het onnodig slopen van een in goede conditie verkerend gebouw, gelden echter ook voor de plannen voor de bouw van een woontoren op de plek waar ooit bioscoop Lumière stond. Neemt u ook bij het stemmen over ontwerp-bestemmingplan Lumière de door ons aangedragen argumentatie mee?

Bij voorbaat dank voor uw aandacht en medewerking.

Hoogachtend,

Diederik van der Mast
Voorzitter Stichting Rotterdam Natuurlijk!
www.rotterdamnatuurlijk.nl
Rotterdam